

ALKOTMÁNY, TÖBBPÁRTRENDSZER, SZOCIALIZMUS

JOGALAP:

- Manapság szinte mindenki egy új alkotmány szükségességéről beszél. Véleménye szerint az MSZMP-nek mennyire kívánatos egy új alkotmány létrejötte, illetve egy most születő alkotmány mennyiben konzerválná a párt vezető szerepét ?

RÉVÉSZ BÉLA:

- Éppen Berecz János volt az aki azt mondta, hogy ezt a kérdéskört ne érintse a pártértekezlet határozata mondván, hogy az országgyűlés hatásköre a módosított vagy új alkotmányról dönteni. Az azóta történtek bebizonyították azt, hogy ez az állásfoglalás szemforgató volt, hiszen egyrészt a felgyorsult események indokolták, hogy egy teljesen új alkotmányról essen szó, másrészt pedig hogy a párt és az állam összefüggésében - értelmezvén a jelenlegi és a jövőbeli helyzetet - egyaránt nyilvánvaló, hogy az országgyűlés nem szuverén jogként határozta volna meg az új alkotmányt illetően. Tehát első kiindulópontként megállapítható, hogy a hatalmi csoportvezető rétegének állásfoglalása az alkotmányról meglehetősen távolálló a társadalmi szférától. A másik dolog - ami ennek talán az ellenkező pólusa -, hogy azoknak akik ki akarják védeni az új alkotmány ilyen radikális és gyors kialakítását, meg kell bírkózniuk azzal az ellentmondással, hogy tudniillik a szocialista országok legkonzervatívabb alkotmányáról van szó.

A többi szocialista ország átesett azon az alkotmányozási hullámon, amely a 40-es évek végén, 50-es évek elején megfogalmazott alkotmánymodellt többé-kevésbé levetkőzte, de mindez a módosítás ugyan-

akkor azzal a sajátossággal járt egyben, hogy felfrissítette a sztálini alkotmánynak mindazt a szerkezeti és funkcionális modelljét, amely mindmáig meghaladhatatlan volt ebben a régióban. Talán itt kell megemlíteni ezeknek az alkotmányoknak azt az alapvető összefüggését, hogy amíg a kommunista párt illetve az állam viszonyát gyökeresen módosítva nem képes megfogalmazni egy alkotmány, addig ez - akár közvetlenül kapcsolódik Sztálin nevéhez, akár nem - végsőfokon a sztálini modell továbbélését jelenti. Az én véleményem az, hogy - bár kisebbségben van ez az értelmezési forma az alkotmány kibocsátásával kapcsolatban -, hogy nem az elhamarkodott voltát vagy megkésettségét kell hangsúlyozni a kialakuló alkotmányunknak, sokkal inkább az átmeneti jellegét kell többszörösen aláhúzni.

A jelenlegi társadalmi, politikai viszonyok nem teszik lehetővé azt, ami egyébként minden alkotmány elé állítandó követelmény, hogy az alkotmány hosszútávon stabilitást garantálva próbálja a társadalmi és politikai viszonyokat szabályozni. Ha mi deklarálva elfogadnánk az alkotmány átmeneti jellegét, úgy kb. 1995-ig, azaz a stabil többpártiság kialakulásának és az ennek alapján létrejövő új választási procedúrának az időszakáig nem szabad semmiképpen egy végleges és kontinuis alkotmányra gondolnunk.

JOGALAP:

- Mennyire tartja az MSZMP mostani viszonyulását a többpártrendszerhez forgatókönyvszerűnek, illetve felállítható-e az a hipotézis, hogy a párt most tudatosan törekszik egy új helyzet minél előbbi kialakítására amíg az alternatív szervezetek még erőtlenek egy tisztességes küzdelem felvételéhez ?

RÉVÉSZ BÉLA:

- Egy meglehetősen elterjedt, általánosan elfogadott vélemény ezzel kapcsolatosan, hogy a jelenleg kialakult gazdasági krízis nélkül a politikai vezetés nem fogalmazta volna meg a liberalizálódás a demokratizálás programját. Ha Európa térképére nézve szeretnénk mindezt bizonyítani látni, akkor azt kell mondanunk, hogy Nyugat-Európa számára is elfogadottnak tekintett demokratizálási hullám élharcosa Lengyelország és Magyarország. Pont az a két ország amely adósságállományuk szempontjából világviszonylatban is elismerten az első helyek egyikén áll. A másik probléma - a belpolitikai viszonyokat figyelembevéve -, hogy az MSZMP a jelenlegi alkotmány koncepciót illetve az ehhez kapcsolódó - majd a későbbiekben alkotmányerejű törvényeknek nevezett jogszabályokat - monopolisztikus hatalmi pozícióból fogalmazza meg. Amikor azt mondom, hogy az alkotmánynak átmeneti jellegűnek kell lennie, akkor ezt az átmenetiséget nyilvánvalóan értem a pártnak a jelenlegi hatalmi struktúrában elfogadott helyére is. Hipotetikusán lehet csak felvázolni a többpártrendszernek az első fázisban való formális megjelenését, hiszen ezt a reális társadalmi folyamatoknak kell felerősíteni amihez több évnek kell eltelni; ez kb. 4-5 év múlva várható.

JOGALAP:

- A szocializmus elismerése a majdani pártok számára alapvető követelmény lesz. Mit jelenthet ez az alapulfekvés az alakuló pártoknak ?

RÉVÉSZ BÉLA:

- Sokszor szóba került - összegezvén ezt a kérdést - annak a kijelentésnek a hangsúlyozása, hogy sem

Magyarországon, sem máshol nem létezik a szocializmusnak egy elfogadható adekvát meghatározása. Ez veszélyeket jelenthet, jobban mondva - bizonytalanná teheti - az új párttörvény nyomán születendő pártokat.